

1.A négy alapszabadság hatása a magyar szállodaipari, vendéglátóipari és catering vállalkozásokra

1.1 Az áruk szabad áramlása

Azokat a termékeket, árukat, melyeket az EU egyik tagállamának törvényei szerint állítottak elő, minden további ellenőrzés, engedélyeztetés nélkül meg lehet jelentetni az EU többi országának piacán is. Ez azt jelenti, hogy például az az élelmiszer, melyet Németországban állítottak elő és megfelel a német élelmiszer törvény előírásainak, azt Magyarországon is forgalmazni lehet, még akkor is, ha az adott termék előállítására Magyarországon szigorúbb szabályozás vonatkozik. Ezenkívül a továbbiakban megszűnnek a tagországok közötti vámok és minden olyan intézkedés, kereskedelmi akadály, mely azokkal azonos hatású. Az EU-n belül megszűnik a határellenőrzés is.

A szállodaipari és az éttermi vállalkozásokat érintő hatások

Az EU-ból akadálytalanul lehet élelmiszert Magyarországra behozni. Ez valószínűleg elősegíti majd az alapvető élelmiszeripari termékek árának csökkenését. Ezzel egyidőben pedig nő a piacon elérhető élelmiszerek kínálata. Megszűnnek az abszorpciók, a kontingensek, az importtilalmak. A jövőben részben harmonizálják vagy kölcsönösen elismerik számos élelmiszer jogi szabályozását, szabványát.

Ezen pozitív fejleményeknek az alkalmazása nem történik meg rögtön, közvetlenül EU-s csatlakozásunkat követően. Az áruk szabad áramlását illetően megmarad még jónéhány korlátozás, különösen a mezőgazdaságot illetően.

Nagyon fontos lesz, hogy a turisztikai ágazat felelős magyar képviselői e vonatkozásban megvizsgálják, hogy ezen szigorúbb szabályozások némelyikét nem lehet-e marketing előnyként felhasználni a magyar élelmiszeripari termékek javára (pl. a német tisztasági követelmények = előny a német söripar számára).

A biológiai termékekre vonatkozóan kész EU irányelvek vannak, melyek néhány vonatkozásban különböznek a magyar előírásoktól.

A szállodaipari és a gasztronómiai vállalkozások profitálhatnak az eszközök és berendezési tárgyak csökkenő áraiból, az áruk szabad áramlása következtében.

1.2 A személyek szabad mozgása

A határellenőrzések, néhány kivételtől eltekintve megszűnnek a jövőben az EU-n belül. A munkavállalók számára lehetővé válik, hogy bármely EU tagországban munkaengedély nélkül dolgozhassanak. A közösségi polgárokat megilleti az adott tagország állampolgáraival egyenlő elbánás a foglalkoztatás, a fizetség és minden egyéb munkafeltétel tekintetében.

A szállodaipari és az éttermi vállalkozásokat érintő hatások

Várható, különösképpen a jól képzett munkaerő elszívása, vagy migrációja. Az egyes tagországok között erős verseny lesz a munkafeltételek és a fizetségek tekintetében.

A másik oldalon azonban rendelkezésre áll majd bizonyos olcsó munkaerő a magyar turisztikai ágazatban is, olyanok akiknek nem kell munkavállalási engedély. A nem EU-tagországok állampolgárai (például törökök) számára továbbra is megmarad a munkavállalási engedély követelménye.

A személyek szabad mozgása nagyobb mértékben teszi lehetővé a külföldön való tapasztalatszerzést. Egy másik EU-tagországban töltött idő utáni biztosítások és hozzájárulások befizetését elismerik majd az anyaországban is. Így nem marad semmilyen adminisztratív akadálya annak, hogy valaki Nagy-Britanniában, Franciaországban vagy Olaszországban kezdje meg működését.

A határoknak az EU-n belüli megnyitását követően természetesen még inkább alapvető követelmény, hogy az EU külső határainál tovább szigorodjon az ellenőrzés.

1.3 A letelepedés szabadsága és a szolgáltatások szabad mozgása

Mindenféle kiegészítő vizsga letétele nélkül az Unió valamennyi olyan állampolgára számára megengedett üzleti tevékenység folytatása az EU egész területén belül, aki az adott kézműipari tevékenységben bizonyítani tudja megfelelő tapasztalatát, valamint, hogy bármelyik EU tagországban telepedjen le.

A szállodaipari és az éttermi vállalkozásokat érintő hatások

Bármely EU tagországban szerzett 3 éves vendéglős, vagy fogadás/szállodás tapasztalat, gyakorlat (önfoglalkoztatói alapon vagy vezető beosztásban) feljogosítja az illetőt arra, hogy létrehozson vagy irányítson egy szállodaipari vagy éttermi vállalkozást Magyarországon és oda-vissza alapon a magyar vállalkozók számára is megengedett, hogy irányítsanak vagy elindítsanak egy szállodát vagy éttermet az EU bármely tagországában, azt követően, hogy bizonyították három évig tevékenykedtek önfoglalkoztatói alapon vagy egy vezetői pozícióban. Ezt az adott országban érvényben lévő, az adott tevékenység folytatásának engedélyezéséhez jogilag megkívánt előfeltételektől függetlenül veszik figyelembe.

Továbbá lehetőség van még kézműipari tevékenység folytatására bármelyik EU tagországban:

- 2 év gyakorlat önfoglalkoztatói alapon vagy vezetői pozícióban és a hivatalosan elismert oktatás bizonyításával.
- 2 év gyakorlat önfoglalkoztatói alapon vagy vezető pozícióban és legalább 3 év gyakorlat bizonyítása alkalmazotti jogviszonyban.
- 3 év gyakorlat alkalmazotti jogviszonyban és a hivatalosan elismert oktatás bizonyítása (ez harmadik országok viszonylatában sokkal szigorúbb lehet).

Az EU korábbi bővítésének tapasztalatai azt mutatták, hogy a letelepedés szabadságát nem nagyon gyakorolják az Unióban. A szabad letelepedés már korábban lehetséges volt a vállalatcsoportok számára, mint például a nagy hotelláncok számára oly módon, hogy magyar ügyvezető igazgatókat alkalmaztak vagy pedig, ha a vállalkozást (hotel, étterem) a magyar előírások szerint hozták létre.

A szolgáltatások szabad mozgása következtében lehetővé válik, hogy külföldi biztosító társaságoknál kössünk biztosítási szerződéseket. Ez bizonyos megtakarításokat eredményezhet, különösen a turisztikában.

Továbbá lehetőségessé válik majd szolgáltatások nyújtása a határon túlra is. Ezért a magyar vállalkozók a jövőben ajánlhatják majd, például catering szolgáltatásaikat a szomszédos országok határrégióiban.

1.4 A tőke szabad mozgása

Ez a szabadság a belső piac működésének egyik legfontosabb előfeltétele. Minden európai uniós vállalkozás folyamodhat és kaphat hitelt az EU bármelyik pénznemében és számlát vezethet az EU bármelyik tagországában. Az is lehetővé válik, hogy mindenféle nehézség nélkül külföldi pénzt utaljunk át a határon túlra.

A szállodaipari és az éttermi vállalkozásokat érintő hatások

Csökkenni fog a pénzváltások száma, az egységes pénznek köszönhetően. Egyrészt ez könnyebbé teszi az utazást, másrészt lehetővé teszi a különböző szolgáltatók árainak összehasonlítását. Ha egy vállalkozás árai magasabb szinten vannak, akkor ahhoz, hogy megtarthassa piaci pozícióit elengedhetetlen, hogy megfelelő módon, átláthatóan tájékoztassa vásárlóit árképzési rendjéről.

2. Az EU bővítésének egyéb aspektusai a magyarországi HORECA vállalkozások számára

Munkaügyi és szociális szabályozás

Az EU munkaügyi és szociális szabályozásán belül a szabályoknak és rendelkezéseknek csak egy része kötelező jellegű, melyek a következő területeket érintik:

- a munka szabad megválasztása
- a bevándorolt munkások szociális biztonsága
- a férfiak és a nők azonos munkáért járó egyenlő díjazása
- a munkakörnyezet
- a munkavállalók munkahelyi egészsége és biztonsága
- tömeges elbocsátások a nagyvállalkozásoknál
- az egyenlő mértékű díjazással kapcsolatos panasz vagy igény meghallgatása és az ezzel kapcsolatos esetleges elbocsátásokkal szembeni védelem

Minden egyéb kötelező érvényű szabály a munkaügyi és szociális szabályozás területén elsősorban a határon átnyúló ügyekkel kapcsolatos.

Azonban ezek a szabályok mindig csak a betartandó minimum követelményeket tartalmazzák. Emellett minden EU tagországnak módjában áll, hogy szigorúbb nemzeti törvényeket és rendeleteket alkalmazzon.

A turisztika számára fontosak bizonyos foglalkoztatási körülményekkel kapcsolatos korábbi irányelvek, javaslatok (részmunkaidő irányelv, ideiglenes munka), melyek kimondják, hogy kötelező a társadalombiztosítási járulék megfizetése, amennyiben a munkavállaló több, mint heti 8 órát dolgozik. A munkaóráknak ez a száma aztán biztosít minden törvényes társadalombiztosítási juttatással kapcsolatos igényt. Ha összehasonlítjuk a mi nemzeti szociális szabványainkat az EU-éival, azt fogjuk megállapítani, hogy nagy többségük már lényegében megfelel azoknak, így alapvető változások nem várhatók az EU csatlakozást követően.

Tulajdonviszonyok

A turisztikai ágazat számos képviselője panaszkodik amiatt, hogy a földek, területek el lettek adva, ki lettek árusítva. Az EU ebben a vonatkozásban csak a minden ország állampolgárát megillető azonos bánásmódot írja elő. Ami azt jelenti, hogy a magyar törvényhozóknak olyan intézkedéseket kell foganatosítaniuk, melyek megakadályozzák a területek, a termőföld kiárusítását Magyarországon, de ugyanakkor nem jelentenek diszkriminációt más EU tagállamok állampolgáraival szemben. Jó példa erre a dán terület és termőföld birtoklást szabályozó törvény (egyéb jó példák: Dél-Tirol, Bavaria).

Európai szobafoglalási, jegyrendelési rendszerek

Az egységes európai szobafoglalási, jegyrendelési rendszerek kiépítése növelni fogja az információk sűrűségét. Hosszú távon azt várhatjuk, hogy a turisták saját maguk intézzék foglalásaikat.

Az Internet, annak jelenléte nagy fontosságot kap majd.

Utazás

Rövid távon az utazási, szállítási költségek (repülő, buszok, vonatok) terén árcsökkenés várható, a megnövekvő verseny következményeként, ami jótékony hatással lehet a turizmusra. Azonban hosszú távon az utazási, szállítási költségek növekedésével kell számolni.

Konferencia turizmus

Az egységesülő Európában az üzleti utak és konferenciák száma valószínűleg tovább növekszik majd. A magyar turisztikai ágazat még nem eléggé fejlett ezen a területen. Az új lehetőségeket és esélyeket elég hamar fel kell ismerni ezen a területen is.

Új versenytársak

A gyorséttermi láncok és más országok konyhaművészetének megjelenése formájában jelentkező megnövekedett verseny sokkal valószínűbbnek tűnik, mint a catering területén jelentkező verseny, de ez független az EU csatlakozástól. Ebben a vonatkozásban mindenképpen investálni kell a promócióba, a magyar catering szolgáltatások egyedülállóságának és minőségének reklámozásába.

A szállodai ágazat területén az igények, a kereslet (üdülőhelyek, gyógyászati központok, sportolási lehetőségek) jelentékeny mértékben növekszik.

Európában a 10 vezető szállodacsoport éves rangsora 2003-ban

				Szállodák		Szállodai szobák	
2002 Rank	2003 Rank	Group	Country	2002	2003	2002	2003
1	1	ACCOR	F	1 799	1 965	179 423	203 127
2	2	BEST WESTERN	USA	1 122	1 120	70 713	70 570
3	3	SIX CONTINENTS	UK	414	418	65 580	64 848
4	4	LOUVRE ENVERGURE	F	915	869	62 705	60 535
5	5	HILTON INT'L	UK	235	243	49 312	51 514
7	6	MARRIOTT INT'L	USA	232	254	38 438	41 427
6	7	SOL MELIA	SP	213	200	41 946	41 380
9	8	CHOICE	USA	419	435	31 861	33 704
8	9	TUI	GER	154	154	33 587	33 587
10	10	NH	SP	298	195	31 767	27 228
A 10 szállodacsoport összesen				5 801	5 853	605 332	627 920

MKG Consulting – February 2003
Szállodacsoportok hivatalos statisztikája

Forrás: www.hotel-online.com , (xxxxxx)

3 Az EU milyen módon, eszközökkel mozdítja elő a turizmus fejlődését

A turizmus fontosságát még mindig nem eléggé ismerték fel az EU-ban. Azonban számos támogató intézkedés előkészítése várható a turizmus területén.

A turizmus speciális jellegzetességeinek elismerése

Ennek az intézkedés csomagnak az egyik legfontosabb eleme, hogy minél pontosabban megismerjük a turisztikai ágazat speciális jellegzetességeit és fejlődését. E célból a következő intézkedések, lépések megtétele várható:

- egy egységes turisztikai statisztikai rendszer kialakítása
- annak megvizsgálása, hogy a folyamatban lévő közösségi politikák milyen hatással vannak a turizmusra
- a turizmus új formáinak elemzése,
- megfelelő adaptációs stratégiák megtalálása a turizmus képviselői számára,
- a turizmusra is kiható közösségi politikák koordinálása
- konzultáció a turisztikai ágazat képviselőivel a közösségi döntések meghozatalakor.

Szabadságok, munkaszüneti napok

Fontos, hogy sikerüljön elérni a szabadságok jobb beosztását. A kezdeményezés joga a nemzeti hatóságokat kell, hogy megillessen ebben a vonatkozásban.

Határon átnyúló regionális együttműködés

Az EU egy másik célja, hogy előmozdítsa a határrégiók közötti együttműködést, valamint a városok közötti turisztikai és technikai együttműködés javulását.

A kulturális örökség hasznosítása

A közösségnek érdeke, hogy turisztikai célokból hasznosítsa kontinensünk kulturális örökségét.

- Kulturális útvonalakat, úti programokat kell kialakítani és megfelelően hirdetni azokat információs kiadványokban, kis tájékoztató füzetekben.
- Egy európai díj létrehozása a legjobb kulturális turisztikai program ajánlójának.
- Szintén egy díj meghirdetése azon múzeumok számára, melyek a turizmussal együttműködve speciális kiállításokat szerveznek.
- Az európai múzeumok külföldiek számára nyújtott szolgáltatásainak javítása, például többnyelvű információs anyagok.

A turizmus és a környezet

A közösségi akcióknak egyre jobban és jobban figyelemmel kell lenniük a turizmus és a környezet egymásra gyakorolt kölcsönhatására és függőségére. A következő intézkedések várhatóak:

- A tagállamok támogatása a környezetbarát turizmusra alkalmas területek, régiók kiválasztásával,
- Egy turista magatartási kódex kialakítása, mely a helyes ökológiai és etikai magatartásmintákra fókuszál,
- Egy közösségi környezetvédelmi díj létrehozása,
- Olyan kísérleti kezdeményezések támogatása, melyek a turisztikai helyek közigazgatásában szerzett tapasztalatok cseréjére koncentrálnak.

Falusi turizmus

A közösség különösképpen elő kívánja mozdítani a vidéken megvalósuló aktív, tevékeny nyaralást, mint például egy farmon vagy kis falvakban családknál töltött nyaralást. E célból a következő intézkedések várhatóak:

- Partnerségi kezdeményezések előmozdítása a turisztikai szolgáltatók között helyi és európai szinten,
- A vidéki térségekben működő turisztikai szolgáltatók információs helyzetének, lehetőségeinek javítása,
- Könnyen érthető, jól használható prospektusok megjelentetése,
- Útikönyvek és információs anyagok megjelentetése,
- Olyan kísérleti projektek előmozdítása, melyeknek célja, hogy a vidéki térségekben ösztönözzék az új turisztikai ajánlatok megjelenését,
- Vidéki turisztikai területek közti versenyek.

Speciális turizmus és ifjúsági turizmus

Az európai közösség el kívánja érni, hogy a legkülönbözőbb társadalmi csoportok hozzáférhessenek a turizmushoz, még azok is, akik azt rossz társadalmi, pénzügyi helyzetük miatt nem engedhetnék meg maguknak. Itt a következő intézkedéseket tervezik megtenni:

- A különböző szállástípusok jobb hírverése,
- Az idősek turizmusának elősegítése,
- A legfontosabb ifjúsági utaztatási szervezetek megerősítése,
- A diákigazolvánnyal elérhető kedvezmények további bővítése,
- A fiatalok tájékoztatása, megismertetése a kézműves turisztikai vállalkozásokkal, valamint az ott meglévő munkalehetőségekről.

Szakmai képzés

A közösség a turisztikai ágazatot promócionálni kívánja a szakképzés támogatásával is. Itt a következő intézkedések várhatóak:

- Az egyetemek és a turisztikai iskolák közötti együttműködés támogatása,
- Oktatási kísérleti projektek a vidéki élet, szociális, kulturális és környezetvédelmi témákban,

- A turisztikai ágazatban szakmai profilok kialakítása,
- Csereprogramok, mint például a Leonardo.

Reklámtevékenység harmadik országokban

Az EU erősíteni kívánja az észak-amerikai és a japán piacon folytatott reklámtevékenységeket.

A szakmunkások képzése

Az Európai Bizottság együttműködve a Szakképzés Fejlesztésének Európai Központjával (CEDEFOP) az egész EU-n belül a következő kézműves szakmák szakmai képzésével kapcsolatosan (receptiós titkár, portás, kocsmáros, raktáros, pincér, éttermi személyzet, főpincér és borpincér) elismerési szabályozást vezetett be, hogy elősegítse a munkaerő szabad mozgását a munkaerőpiacon. Tervezik, hogy hasonló szabályozást valósítsanak meg a turisztikai ágazat számára fontos továbbképzéseknél is.

4 Kérdések

Határozzuk meg a vállalkozás esélyeit és kockázatait, és azokból vonjuk le a megfelelő következtetéseket. Ehhez amennyire csak lehetséges precízen válaszoljuk meg a következő kérdéseket, melyek három fő területre vonatkoznak:

- a saját vállalkozás és annak a versenykörnyezetében elfoglalt helyzetének kielemezése
- a fejlesztési célok
- a megfelelő stratégiák és intézkedések.

A vállalkozás és versenyhelyzetének kielemezéséhez megfelelő kérdések lehetnek például a következők:

- Milyen termékeket/szolgáltatásokat ajánlunk mi?
- Mi az, amit mi különösen jól tudunk csinálni?
- Milyen termékekkel milyen eredményeket érünk el?
- Milyen típusú fogyasztói csoportokkal foglalkozunk mi?
- Milyen fogyasztói csoportoknál milyen eredményeket érünk el?
- Mit tekintünk a mi saját piacunknak?
- Miért korlátozzuk megjelenésünket erre a piacra?
- Milyen jellegű előnyök és hátrányok származnak abból, hogy földrajzilag hol található a vállalkozásunk?
- Ki a mi legerősebb versenytársunk, és ez mit jelent tőkében vagy eladásban számítva?
- Versenytársaink közül ki a leginnovatívabb?

- Melyek a mi legfontosabb erősségeink és gyengeségeink?
- Milyen tervezési és ellenőrzési eszközök állnak rendelkezésünkre?
- Milyen pontosságot sikerült elérni az előkalkulációknál az utókalkulációkkal összehasonlítva?

A fejlesztési célokra vonatkozó kérdések lehetnek például:

- Melyek a mi lényeges erősségeink, amelyeket különösen jól el tudunk adni vásárlóinknak, és amelyek világosan megkülönböztetnek bennünket a versenytársainktól?
- Miért választanák a vásárlók a mi termékünket, még akkor is, ha a távolság nagyobb lenne?
- Milyen lehetőségeket nyújt számunkra a meghatározott célcsoportokhoz történő export szállítás?
- Milyenek az esélyeink, ha új export célcsoportokat vagy terjesztő hálózatokat kívánunk elérni?
- Milyen kiegészítő költségekkel járhat, ha szolgáltatásainkat távolabbi vevőkhöz is el kívánjuk juttatni?
- Milyen célcsoportokat kívánunk megszólítani intenzívebben / különösen / kizárólagosan?
- Milyen termékekkel, termékcsoportokkal kellene a továbbiakban előjőnnünk, tovább fejlesztenünk?
- Milyen szolgáltatási formákat kellene erősítenünk?
- Milyen marketing tevékenységek tudnák erősen befolyásolni értékesítésünket?

A megfelelő stratégiák és intézkedések meghatározásához jó kérdések lehetnek például:

- Mit kell tennünk azért, hogy elérhessük céljainkat, például a következő területeken?
 - Vevőkapcsolatok
 - Kínált árukészlet
 - Szolgáltatás minősége
 - Marketing és reklámozás
 - Költségszerkezet
 - Tervezés és ellenőrzés
 - Kalkuláció
- Ki felelős az intézkedések megvalósításáért?
- Milyen határidőkre kell figyelni az egyes intézkedéseknél?
- Ki a felelős a speciális intézkedések koordinálásáért és ellenőrzéséért?